

Nowiny
I LO w Dębicy

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD			PESEL																	

Miejsce
na naklejkę

EGZAMIN MATURALNY Z GEOGRAFII POZIOM ROZSZERZONY PRZYKŁADOWY ARKUSZ EGZAMINACYJNY

DATA: marzec/kwiecień 2023 r.

CZAS PRACY: **180 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **60**

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz zawiera 26 stron (zadania 1.- 45.) oraz barwną mapę topograficzną. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu albo pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Podczas egzaminu możesz korzystać z linijki, lupy i kalkulatora prostego.
7. Mapę możesz oderwać, ale po zakończeniu pracy włóż ją do arkusza egzaminacyjnego.
8. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

Uwagi autora:

Prezentowany arkusz różni się trochę od tego, jaki otrzymasz na egzaminie maturalnym. Zadania otwarte stanowią w nim mniejszy udział jak w arkuszu majowym. W tym arkuszu zadania tak zostały dobrane, aby każdy zdający mógł sam sprawdzić swoje kompetencje bez pomocy egzaminatora.

W arkuszu maturalnym będzie mniej zadań, ale będą bardziej rozbudowane. Jestem przekonany, że na majowej maturze mniej punktów nie uzyskasz – „gorzej nie będzie”.

Mam nadzieję, że dzięki trudowi, jaki włożysz w rozwiązanie tego arkusza prawdziwy egzamin maturalny będzie łatwiejszy do rozwiązania.

Do rozwiązania zadań 1 - 8 wykorzystaj mapę „Okolice Tylawy”

Zadanie 1. /0-2p./

Podaj 3 różnice między dolinami rzek Panna (na odcinku Miejsce Kultury Łemkowskiej w Zyndranowej, a restauracją w Tylawie) i Mszanka (na odcinku od ujścia Wiadernika do kościoła w Mszanie).

1.

2.

3.

Zadanie 2. /0-1p./

Podaj azymut /z dokładnością do 5°, który musi obrać turysta znajdujący się koło restauracji w Tylawie, który chce dotrzeć do pola namiotowego Domak.

.....

Zadanie 3. /0-1p./

Podaj wartość poziomicy znajdującej się najbliżej szczytu Jabłoń w zachodniej części Barwinka.

.....

Zadanie 4. /0-1p./

Oblicz pole prostokąta zaznaczonego na mapie kolorem czerwonym. Wynik podaj w km².

Zadanie 5. /0-1p./

Podaj dwie przyczyny, które sprawiają, że szczyty, które znajdują się na południe od Zyndranowej nie są dobrymi punktami widokowymi.

1.

2.

Zadanie 6. /0-1p./

Oblicz wysokość górowania Słońca, którą pomierzył turysta znajdujący w punkcie X w dniu 22 czerwca.

Zadanie 7. /0-2p./

Obszar przedstawiony na mapie cechuje się wysoką lesistością. Podaj przyczyny tego stanu.

a) przyczyna wynikająca z cech środowiska przyrodniczego -

.....
.....

b) przyczyna wynikająca z historii terenu przedstawionego na mapie -

.....
.....

Zadanie 8. /0-1p./

W Zyndranowej znajdują się dwa obiekty muzealne związane z cechami kulturowymi ludności, która zamieszkiwała te tereny przed 1947 rokiem.

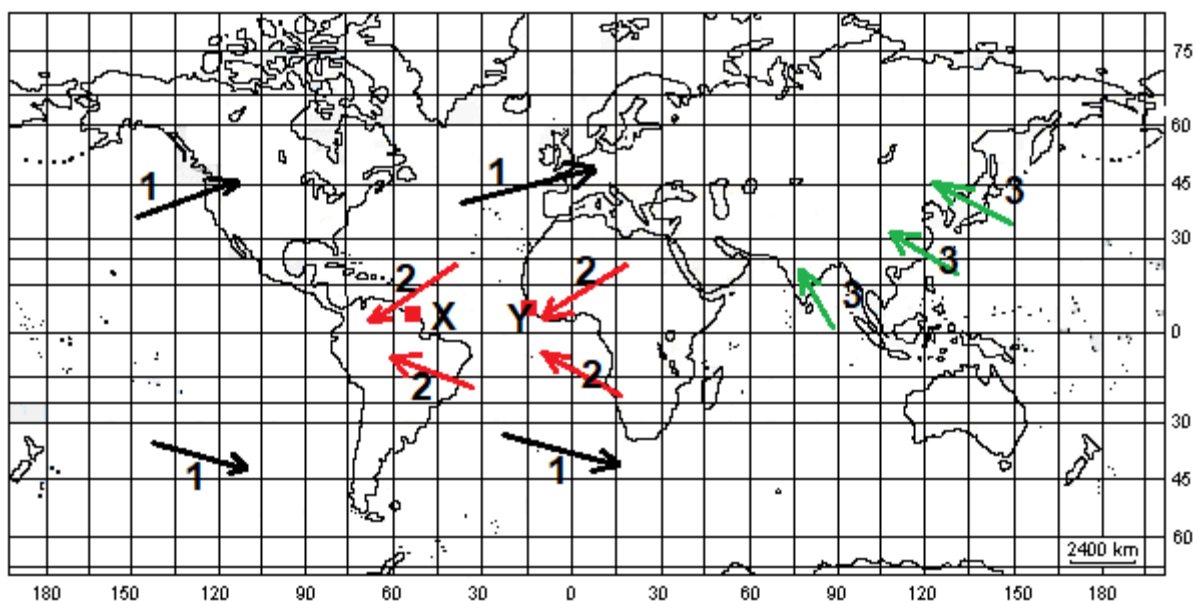
a) Wskaż nazwę grupy ludności, która obecnie stanowi mniejszość narodową w Polsce:

.....

b) Wskaż nazwę grupy ludności, która obecnie stanowi mniejszość etniczną w Polsce:

.....

Mapę wykorzystaj do rozwiązania zadań 9 - 11

Zadanie 9. /0-1p./

Nazwij wiatry zaznaczone na mapie cyframi.

1.
2.
3.

Zadanie 10. /0-2p./

a) Wskaż półkulę /północna, południowa/, na której wiatr 1 mocniej się zaznacza. Swoją odpowiedź uzasadnij.

.....

b) Spośród kontynentów /Ameryka Północna, Europa/ wskaż ten, na którym wiatr 1 silniej się zaznacza. Swoją odpowiedź uzasadnij.

.....

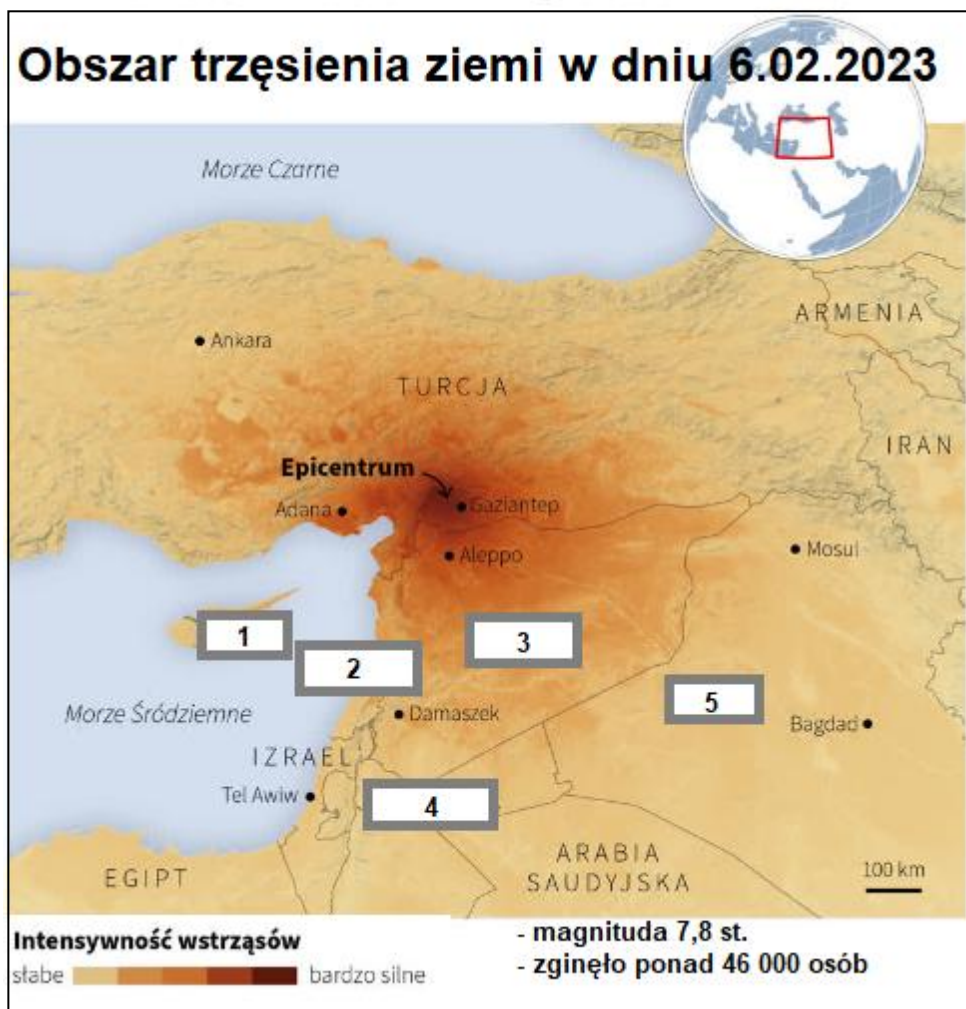
Zadanie 11. /0-1p./

Podaj trzy cechy wiatru 2 w punkcie X i Y.

Punkt X -

Punkt Y -

Material źródłowy wykorzystaj do rozwiązania zadań 12 - 14

Źródło: <https://radio.lublin.pl/2023/02/kolejne-trzesienie-ziemi-w-turcji/>

Zadanie 12. /0-1p./

Nazwij państwa, w których, poza Syrią, były odczuwalne wstrząsy.

1.
2.
3.
4.
5.

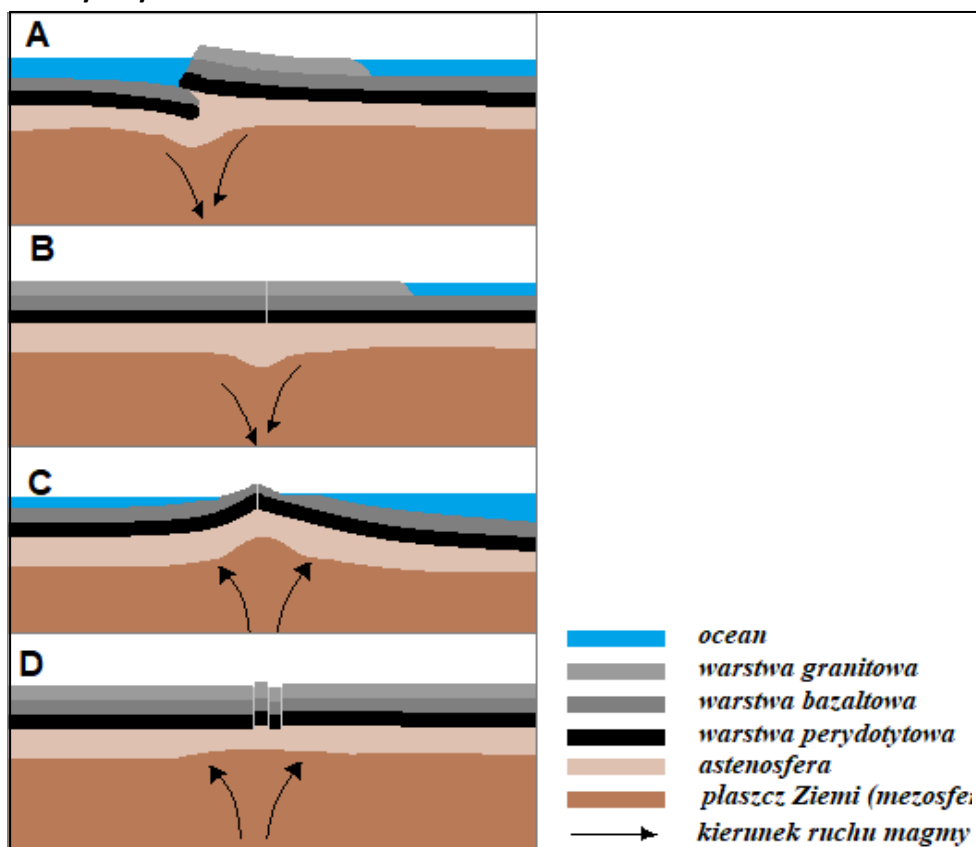
Zadanie 13. /0-1p./

Podaj nazwę płyt litosfery, na granicy, których doszło do trzęsienia ziemi.

.....

.....

Zadanie 14. /0-1/

Dokończ zdanie zakreślając symbole właściwych odpowiedzi.

W południowo- wschodniej Turcji występuje strefa:

1.	strefy subdukcji,	przedstawia ją rysunek	a)	A
2.	strefy spreadingu,		b)	B
3.	strefa kolizji,		c)	C
4.	strefa ryftu kontynentalnego		d)	D

Zadanie 15. /0-1p./

Fot. Panska Skala – Czechy

Fotografia przedstawia nek wulkaniczny (pozostałości skał powstałych z lawy, która zastygła w kominie wulkanu). Dokończ zdanie zakreślając symbole właściwych odpowiedzi.

Nek wulkaniczny zbudowany jest ze skały

1.	granit,	natomiast stożek wulkaniczny budują skały	a)	granity, gnejsy, łupki krystaliczne.
2.	piaskowiec,		b)	tufity, pumeksy, bazalty, porfiry.
3.	węgiel,		c)	węgiel kamienny, węgiel brunatny, żwiry, ilowce.
4.	bazalt,		d)	wapnienie, gipsy, sól kamienna, piaskowce

Zadanie 16. /0-1p./

Wyjaśnij, dlaczego stożek wulkaniczny nie przetrwał do czasów współczesnych.

.....

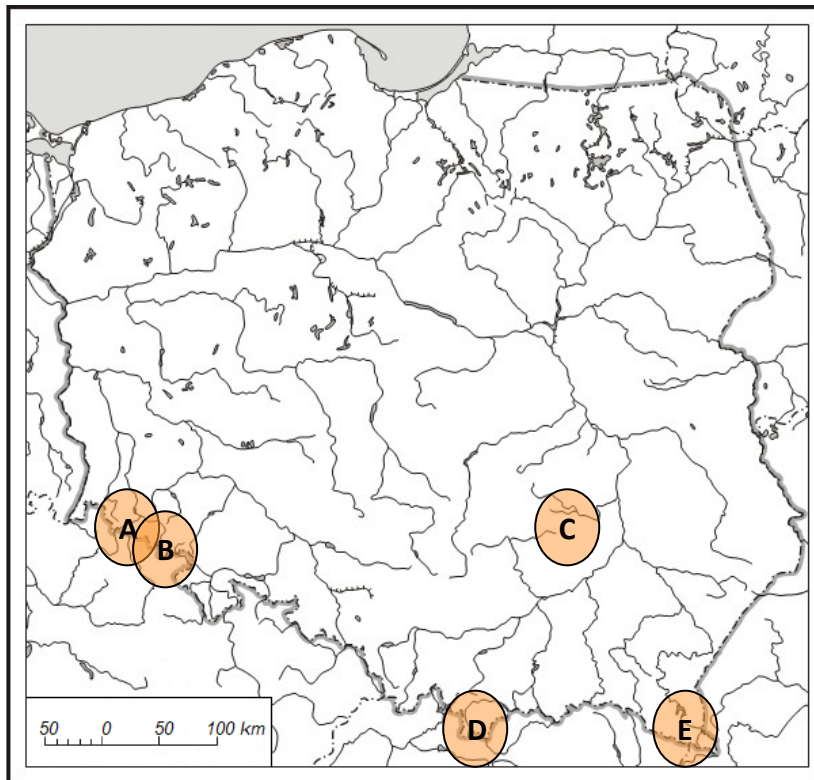
Zadanie 17. /0-1p./

Podaj dwie różnice między żwirem a piaskowcem.

1.
 2.

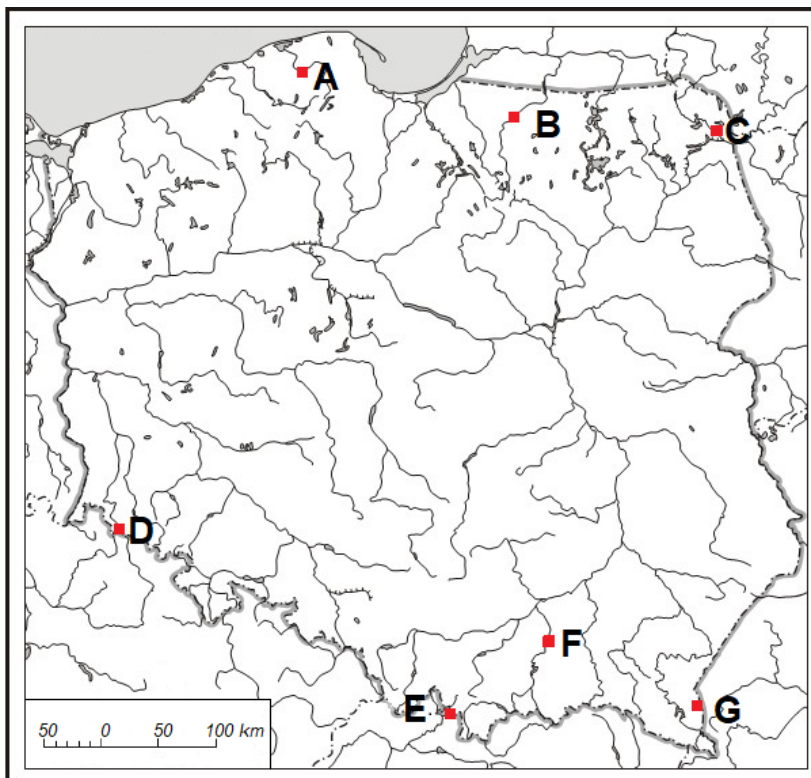
Zadanie 18./0-2p./

Do informacji o górach dobierz dopisz ich nazwę i symbol z mapy.

Lp.	Opis pasma górskiego	Symbol na mapie	Nazwa pasma górskiego
1.	Góry mają budowę płaszczowinową, sieć rzeczna tworzy liczne przełomy. Nad piętnem regła dolnego występują łąki górskie.		
2.	Góry zbudowane są z gnejsów, występują liczne jeziora karowe z czasów zlodowacenia północnopolskiego. Najwyższe szczyty wznoszą się nad powierzchnią zrównania.		
3.	Skąły budujące wierzchnią część gór to skały osadowe, które powstały w mezozoiku. Leżą one na gnejsach. W czasie orogenezy alpejskiej skały te zostały wydźwignięte. Ich najwyższe formy tworzą płaskie wzniesienia.		
4.	Najwyższa część gór zbudowana jest z granitów, które powstały w czasie orogenezy hercyńskiej. Północną część gór stanowią płaszczowiny, które są zbudowane ze skał osadowych, tworzyły się one na południe od obecnie najwyższych partii gór. W skałach granitowych zachowały się liczne formy powstałe w czasie zlodowaceń lokalnych.		
5.	W górach tych, w miejscu dawnych antyklin są doliny, a tu, gdzie były synkliny obecnie są wzniesienia. Stoki najwyższego pasma okryte są rumoszem skalnym powstałym w wyniku wietrzenia mrozowego. W górach występuje znaczny udział jodły.		

Zadanie 19. /0-2p./

Na mapie cyframi zaznaczono wybrane rzeki Polski. Do opisu dobierz nazwę rzeki i symbol, którym zaznaczono ją na mapie.

Rzeki: Czarna Hańcza, Dunajec, Izera, Łeba, Łyna, Nysa Łużycka, Orawa, Pilica, Strwiąż, Warta.

Lp.	Opis rzeki	Symbol na mapie	Nazwa rzeki
1.	Należy do rzek Przymorza. Przeptywa przez jezioro przybrzeżne.		
2.	Należy do dorzecza Łaby i zlewiska Morza Północnego.		
3.	Tworzy przełom antecedentny w Pieninach, należy do dorzecza Wisły.		
4.	Wyptywa z Rowelskiej Góry. Przeptywa przez najgłębsze jezioro w Polsce. Odprowadza swoje wody do Niemna.		
5.	Powstała z połączenia Czarnej i Białej Orawy. Odprowadza swoje wody do Wagu, który jest dopływem Dunaju. Należy do zlewiska Morza Czarnego.		
6.	Wyptywa z piasków pola sandrowego. Należy do dorzecza Pregoty.		
7.	Swoje wody odprowadza do dorzecza Dniestru. Należy do zlewiska Morza Czarnego.		

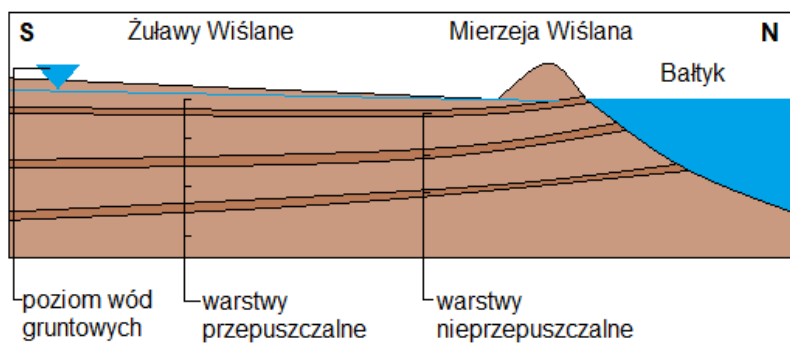
Zadanie 20. /0-1p./

Uporządkuj wydarzenia geologiczne od najstarszego do najmłodszego.

- A. Powstanie rud żelaza w okolicach Suwałk.
- B. Powstanie rud miedzi w okolicy Legnicy.
- C. Powstanie złóż rud cynku i ołowiu w okolicy Olkusza.
- D. Powstanie złóż siarki w okolicy Tarnobrzega.
- E. Powstanie złóż węgla kamiennego w okolicy Lublina.

.....
najstarsze najmłodsze

Zadanie 21. /0-2p./

-Rysunek nie zachowuje proporcji odległości i wysokości

Rys. Wody podziemne Żuław Wiślanych

Wykorzystując powyższy rysunek i własne wiadomości podaj przyczyny, które powodują, że na Żuławach Wiślanych wody podziemne mają niską przydatność.

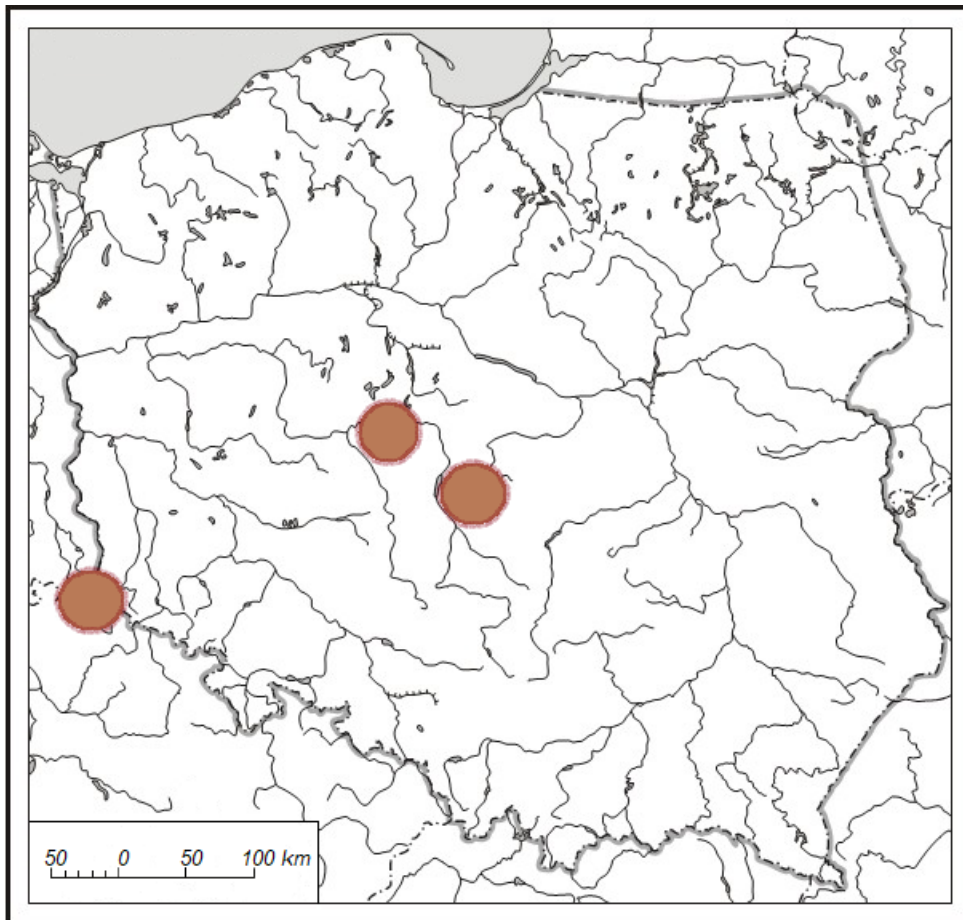
a) wody gruntowe i zaskórne -

.....
.....

b) wody wgłębne i głębinowe -

.....
.....

Zadanie 22. /0-1p./

Na mapie Polski przedstawiono 3 obszary eksploatacji surowca energetycznego. Podaj nazwę surowca, erę, w której powstał oraz metodę, jaką się go wydobywa.

.....

Zadanie 23. /0-1p./

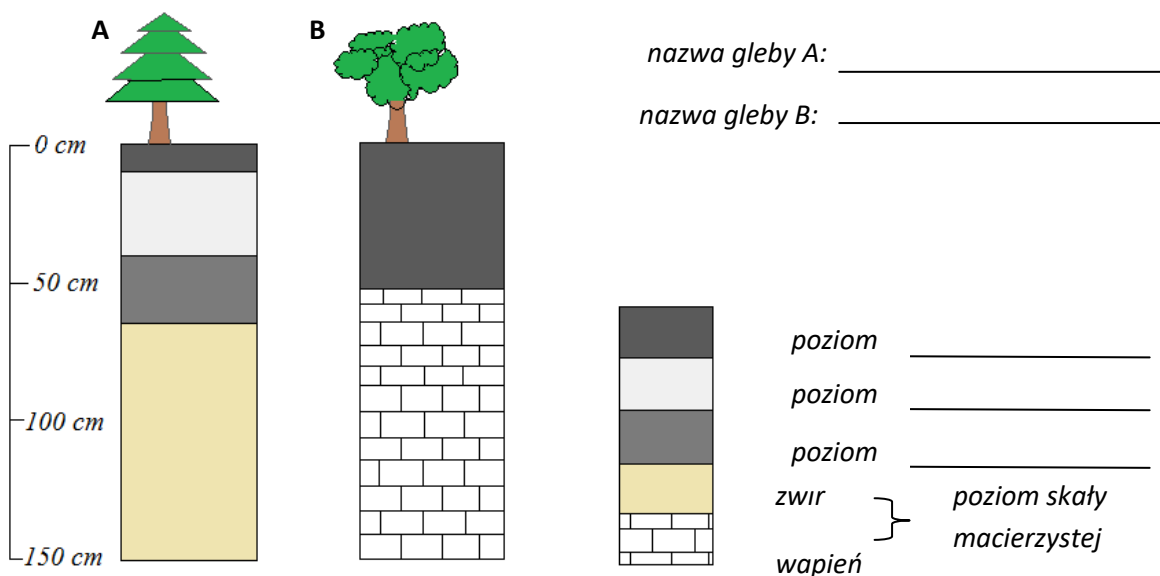
Podaj dwa skutki eksploatacji surowca z poprzedniego zadania dla środowiska geograficznego obszarów eksploatacji i terenów z nimi sąsiadujących.

1.

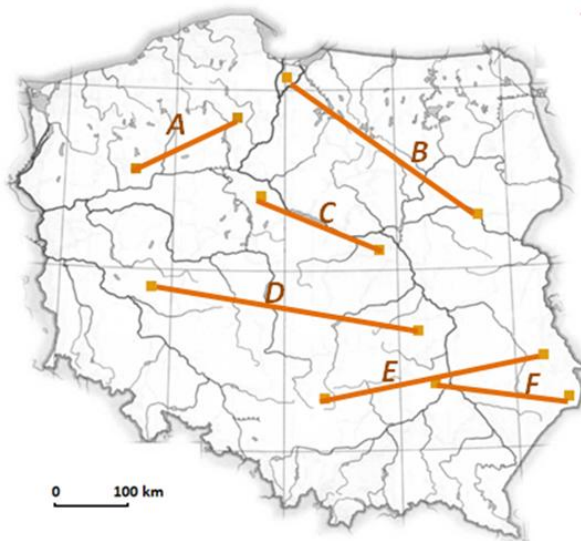
2.

Zadanie 24. /0-2p./

Nazwij typy gleb przedstawione na poniższym rysunku. Uzupełnij legendę rysunku dopisując nazwy poziomów glebowych.

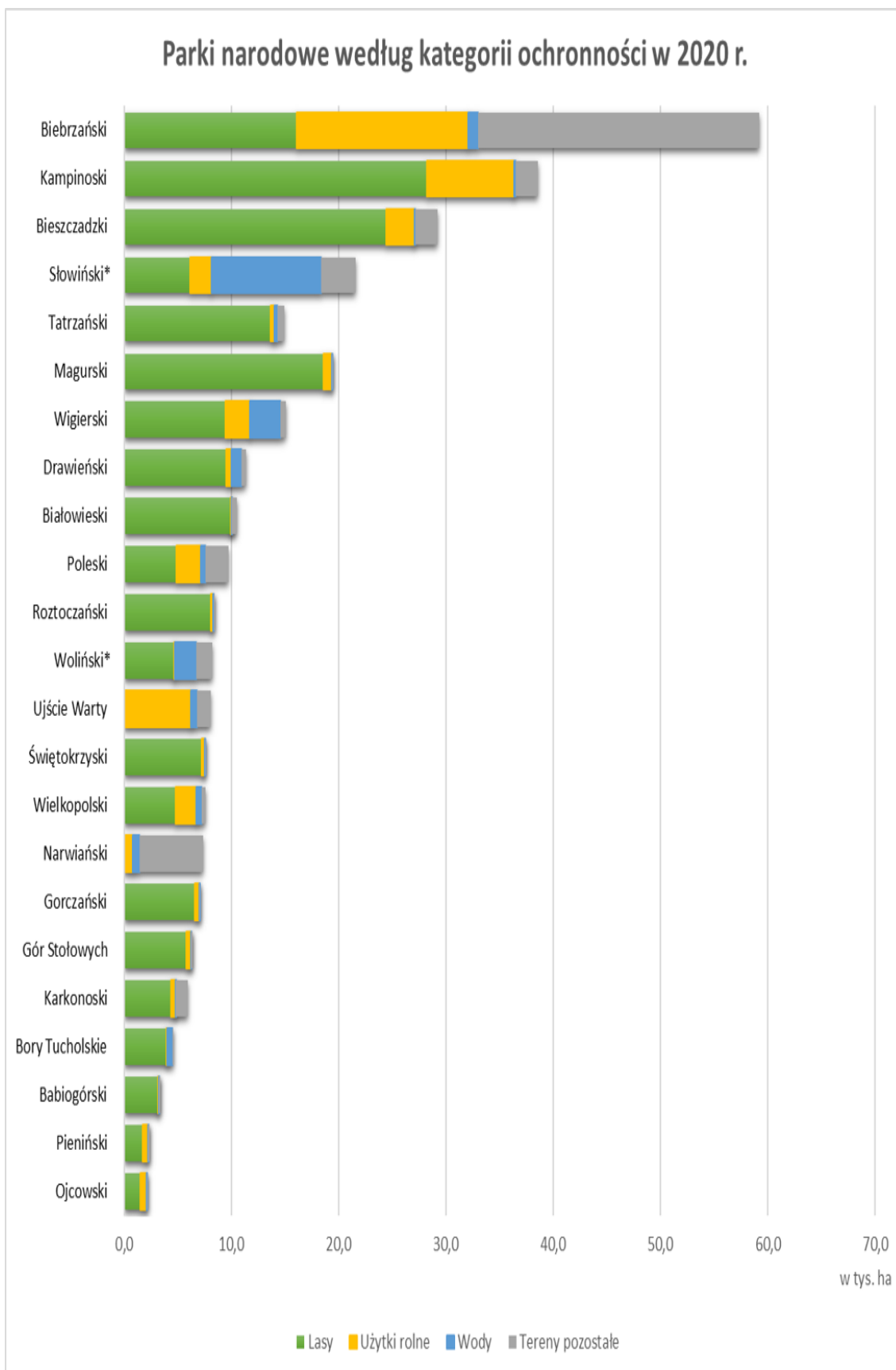
Zadanie 25. /0-2p./

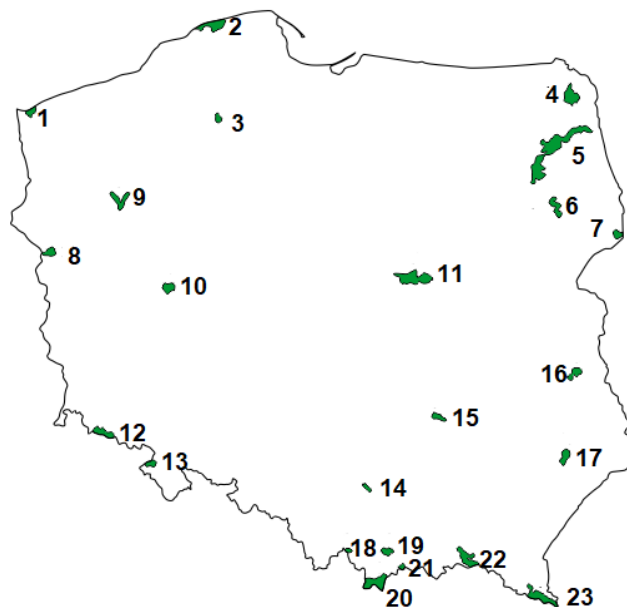
Na mapie liniami połączono obszary, na których występują jednakowe typy gleb. Do nazwy typów gleb przyporządkuj symbole linii, które je łączą na mapie.

Lp.	Typ gleby	Symbol na mapie
1.	czarnoziemy	
2.	czarne ziemie	
3.	gleby bielcowe	
4.	gleby brunatne	
5.	mady	
6.	rędziny	

Zadanie 26. /0-2p./

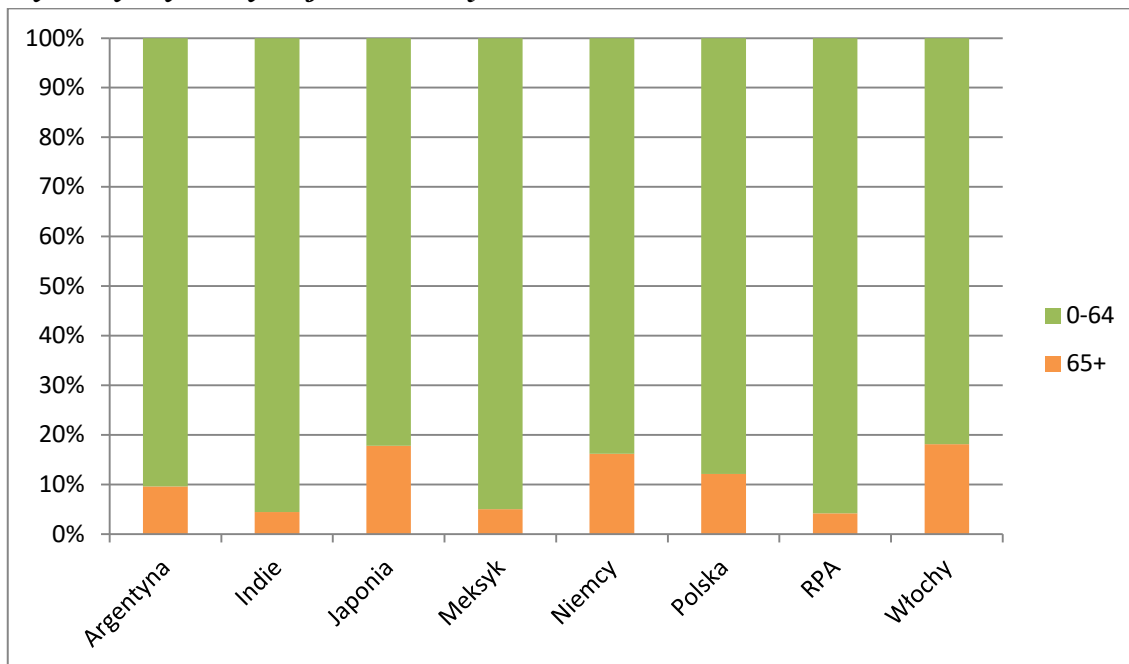
Źródło: <https://stat.gov.pl/portaal-edukacyjny/polskie-parki-narodowe-wystawa/>

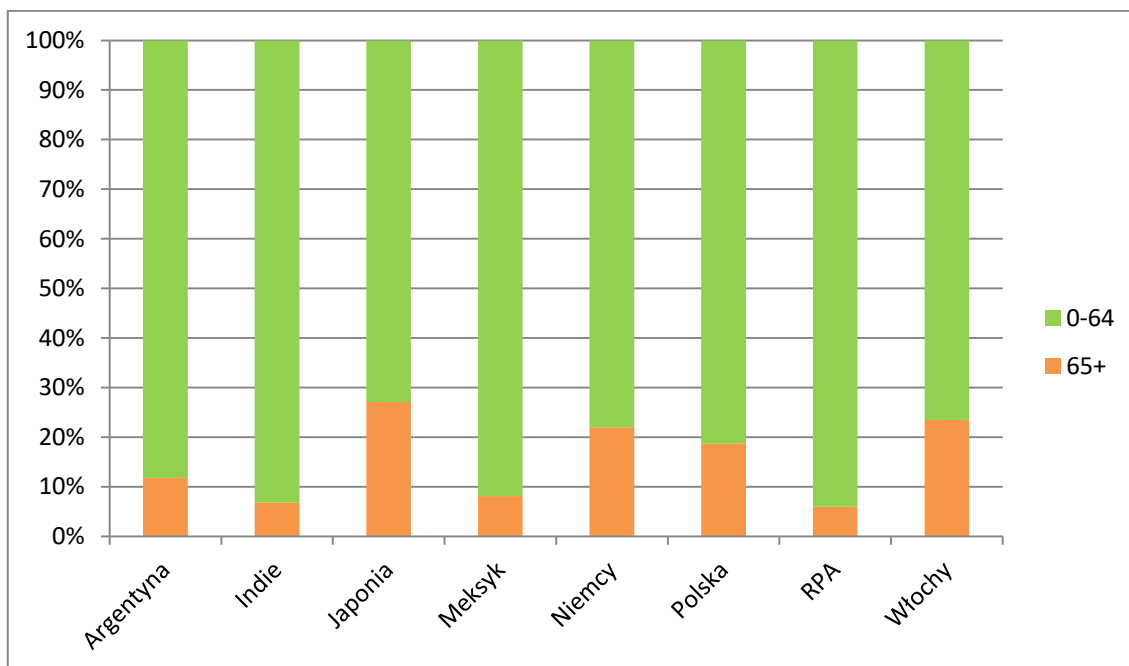
Na podstawie wykresu i własnych wiadomości uzupełnij tabelę dostarczając informacji na temat parków narodowych Polski.

Lp.	Informacja o parku	Nazwa parku	Numer parku na mapie
1.	Jeden z parków narodowych Polski, w którym nie ma powierzchni leśnych, niski jest też udział użytków rolnych i wód. Obejmuje fragment doliny jednej z kilku na świecie rzek anastomozujących, czyli płynących wieloma korytami jednocześnie.		
2.	Park znajduje się na terenie Beskidu Niskiego. Symbolem tego parku jest orlik krzykliwy.		
3.	Posiada największą powierzchnię leśną spośród parków narodowych Polski. Plejstoceńskie Wydmy paraboliczne powstałe w pradolinie Wisły i obszary bagienne są najbardziej charakterystycznymi elementami krajobrazu. Najczęściej występującym zespołem leśnym jest bór sosnowy.		
4.	W parku chroniony jest antecedentny przełom Dunajca. Atrakcją turystyczną jest spływ rzeką przez odcinek przełomowy. Znaczny odcinek tej atrakcji przebiega granicą państwową.		
5.	Największy udział w parku stanowią użytki rolne. Na terenie parku stwierdzono obecność 245 gatunków ptaków, w tym 174 lęgowych. Aż 26 z nich należy do gatunków ginących w skali światowej. Symbolem parku jest wizerunek gęsi tundrowej.		

Wykresy wykorzystaj do rozwiązania zadań 27- 30

Udział ludności w wieku 65+ w 2000 roku

Udział ludności w wieku 65+ w 2001 roku

Źródło: opr. Własne na podst. Rocznik Statystyki Międzynarodowej 2022

Zadanie 27. /0-1p./

Podaj dwie przyczyny wzrostu liczby ludności w wieku 65+ w państwach przedstawionych na wykresach.

1.
2.

Zadanie 28./0-1p./

Podaj nazwy państw, w których odsetek ludności w wieku 65+ w 2021 roku przekraczał 20%.

.....

Zadanie 29. /0-1p./

Podaj dwa problemy, z którymi spotykają się rządy państw, w których jest wysoki odsetek ludzi w wieku 65+.

.....

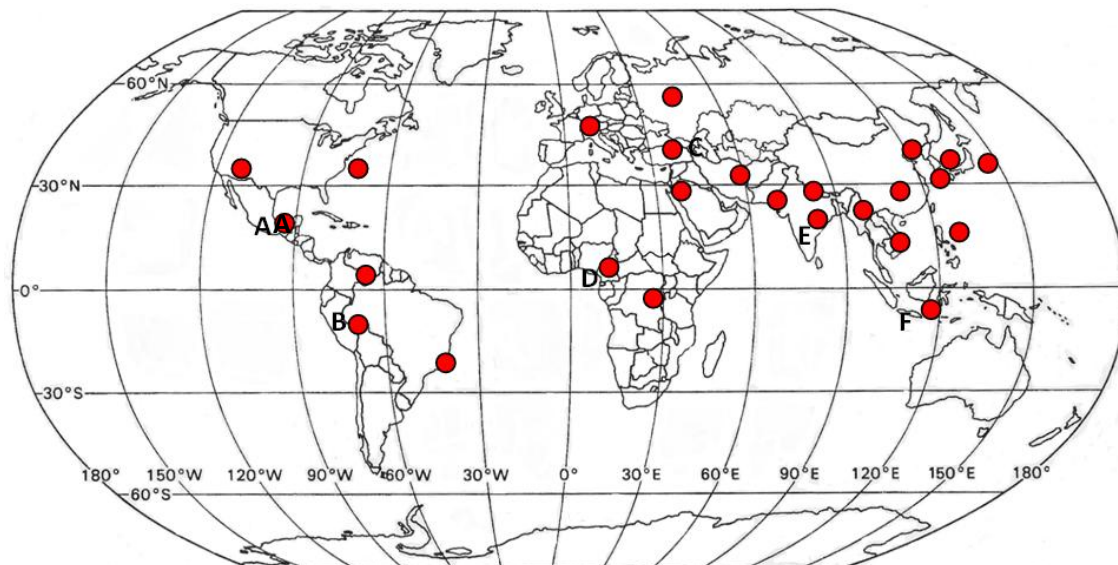
.....

Zadanie 30./0-2p./

Uzupełnij tabelę dopisując do informacji o mniejszości narodowej Polski jej nazwę.

Lp.	Informacja	Nazwa mniejszości narodowej w Polsce
1.	Liczy około 3000 osób. Przedstawiciele jej zamieszkują tereny Spiszu i Orawy.	
2.	Liczy około 7000 osób. Korzenie jej przedstawicieli wywodzą się z Bliskiego Wschodu. Zamieszkują Warszawę, Kraków, Łódź, Poznań	
3.	Liczy około 150 000 osób. Mniejszość ta skupia się głównie w województwach opolskim, śląskim i warmińsko-mazurskim.	
4.	Liczy około 3000 osób. Korzenie jej przedstawicieli znajdują się na Kaukazie. W Polsce zamieszkuje Warszawę, Kraków, Poznań.	
5.	Liczy około 50 000 osób. Jej przedstawiciele głównie zamieszkują województwa ziem odzyskanych i wschodnią część województwa podkarpackiego.	
6.	Liczy około 45 000 mieszkańców. Jej przedstawiciele zamieszkują wschodnią i południową część województwa podlaskiego.	

Zadanie 31. /0-2p./

Na mapie zaznaczono wybrane zespoły miejskie liczące powyżej 10 000 000 mieszkańców. Do symbolu literowego miasta dopisz jego nazwę.

A - B - C -

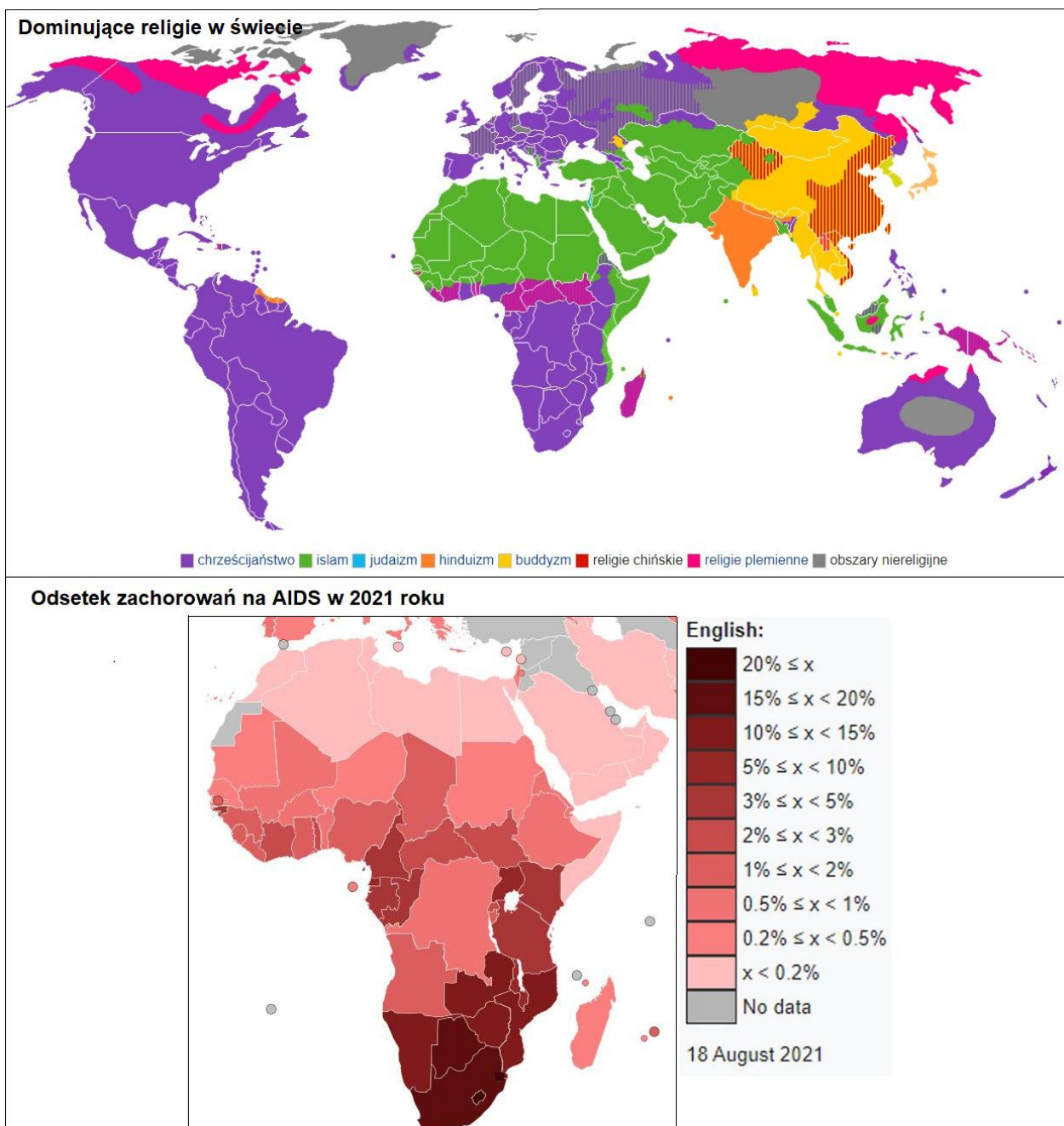
D - E - F -

Zadanie 32. /0-2p./

Oceń zdania wstawiając znak X w odpowiedniej komórce tabeli.

Lp.	Zdanie	Ocena	
		prawda	falsz
1.	Zjawisko nadurbanizacji występuje w państwach słabo rozwiniętych gospodarczo, które posiadają wysoki wskaźnik urbanizacji np. Wenezuela, Libia.		
2.	Do zjawiska nadurbanizacji dochodzi w procesie suburbanizacji.		
3.	Zjawisko dezurbanizacji polega na spadku liczby ludności miasta – ludność przenosi się na tereny podmiejskie, zjawisko to występuje w Polsce.		
4.	Obecnie proces suburbanizacji występuje w Indiach i Pakistanie.		
5.	W czasie procesu suburbanizacji roczny wzrost liczby ludności miast przekracza 2%.		
6.	Reurbanizacja to proces wzrostu liczby ludności centrum miasta, zachodzi bezpośrednio po fazie suburbanizacji.		

Zadanie 33. /0-1p./

Źródło: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Religia>; <https://www.techpedia.pl/index.php?str=tp&no=42800>

Wyjaśnij, dlaczego w państwach Afryki, w których dominującym wyznaniem jest islam jest mniejszy odsetek zachorowań na AIDS.

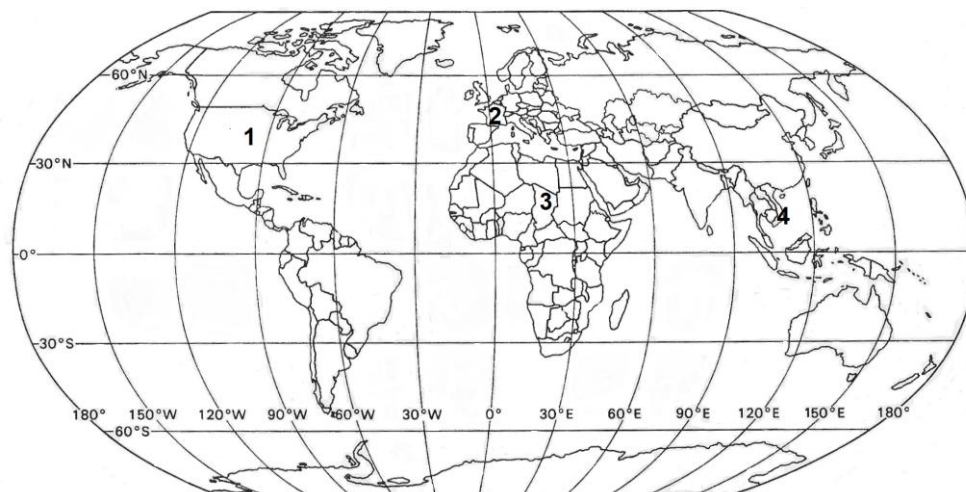
.....

.....

.....

.....

Zadanie 34. /0-2p./

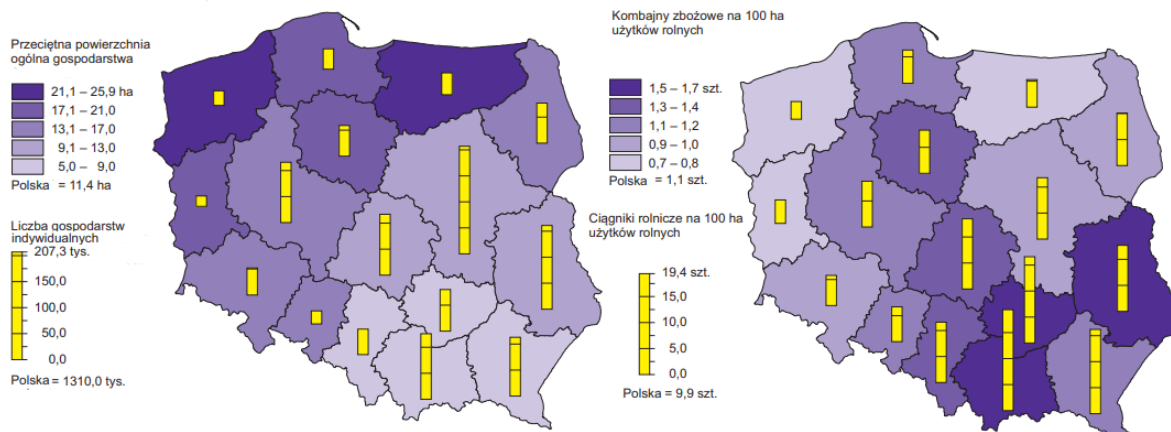
Do typu rolnictwa dopisz nazwę państwa, dla którego jest on charakterystyczny i jego numer z mapy.

- a) Rolnictwo intensywne kapitałochłonne -
- b) Rolnictwo intensywne pracochłonne -
- c) Rolnictwo ekstensywne kapitałochłonne -
- d) Rolnictwo ekstensywne pracochłonne -

Zadanie 35. /0-1p./

GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE W 2020 R.

CIĄGNIKI I KOMBAJNY ZBOŻOWE W 2020 R.³

Źródło: Rocznik Statystyczny Województw 2021, ZWS Warszawa, 2021

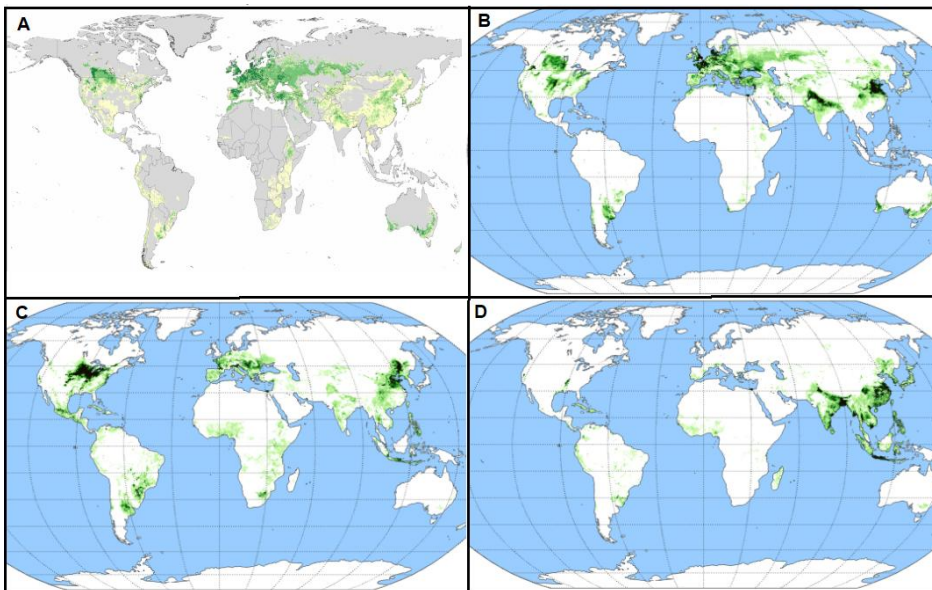
Sformułuj zależność między przeciętną powierzchnią indywidualnego gospodarstwa rolnego, a ilością ciągników przypadających na 100 ha użytków rolnych.

.....

.....

Zadanie 36. /0-1p./

Poniższe mapy przedstawiają rozmieszczenie upraw zbóż, których najwięcej zebrano w świecie w 2019 roku. Do symbolu mapy dopisz nazwę zboża.

Źródło: <https://decolonialatlas.wordpress.com/2016/10/09/agricultural-maps-of-the-world/>
<http://theworldwidevegetables.weebly.com/genus-hordeum.html>

A -

B -

C -

D -

Zadanie 37. /0-2p./

Do nazwy koncentracji przemysłu dopisz jego typ /okręg surowcowy, okręg portowy, okręg wielkomiejski, okręg surowcowy zrestrukturyzowany, technopolia/ i podaj nazwę państwa, na terenie którego znajduje się.

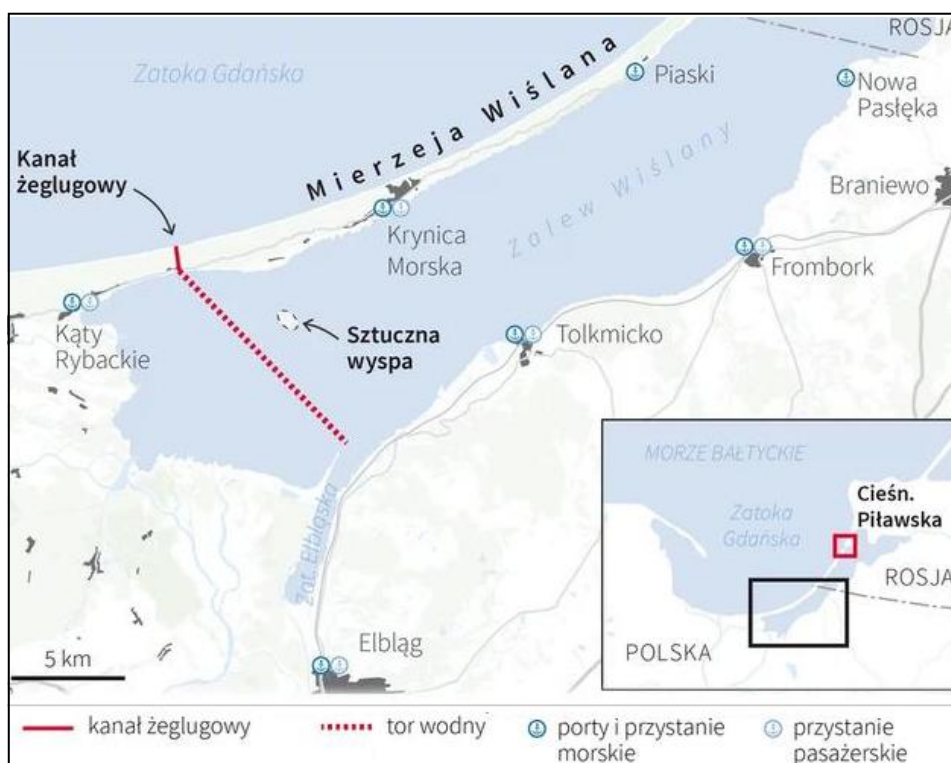
Lp.	Nazwa własna skupiska przemysłu	Typ	Państwo, na terenie, którego znajduje się
1.	Okręg Północny		
2.	Dolina Krzemowa		
3.	Okręg Shaby		
4.	Okręg Berlina		
5.	Okręg Damodar		
6.	Okręg Hamburga		
7.	Okręg Karagandzki		

Zadanie 38. /0-1p./

W tabeli przedstawiono charakterystyczne rodzaje przemysłów do typów okręgów przemysłowych i technopolii. Do przemysłów dopisz typ formy koncentracji przemysłu.

Lp.	Charakterystyczne przemysły	Typ formy koncentracji przemysłu
1.	elektroniczny, precyzyjny, farmaceutyczny / leki nowej generacji/, lotniczy, optyczny;	
2.	poligraficzny, spożywczy, motoryzacyjny, napojów chłodzących;	
3.	wydobywczy, maszyn górniczych, energetyka, hutnictwo;	
4.	wydobywczy, energetyczny, motoryzacyjny, spożywczy;	
5.	rafineryjny, hutniczy, stoczniowy, spożywczy /rybny/;	

Poniższe materiały wykorzystaj do rozwiązania zadań 39. i 40.

Plan inwestycji „Przekop przez Mierzeję Wiślana

Źródło: <https://www.muratorplus.pl/inwestycje/inwestycje-publiczne/przekop-mierzei-wislanej-otwarcie-kanalu-zezlugowego-aa-dV5T-f1mG-QBEo.html>

Rys. Przekop przez Mierzę Wiślaną

Źródło: <https://i.pl/przekop-mierzei-wislanej-juz-gotowy-co-sadza-o-nim-samorzadowcy-i-zeglarze/ar/c3-16853095>

Zadanie 39. /0-1p./

We wrześniu 2022 roku oddano do użytku przekop przez Mierzę Wiślaną. Podaj dwie korzyści dla gospodarki Polski z tej inwestycji. Swoje argumenty zwięźle uzasadnij.

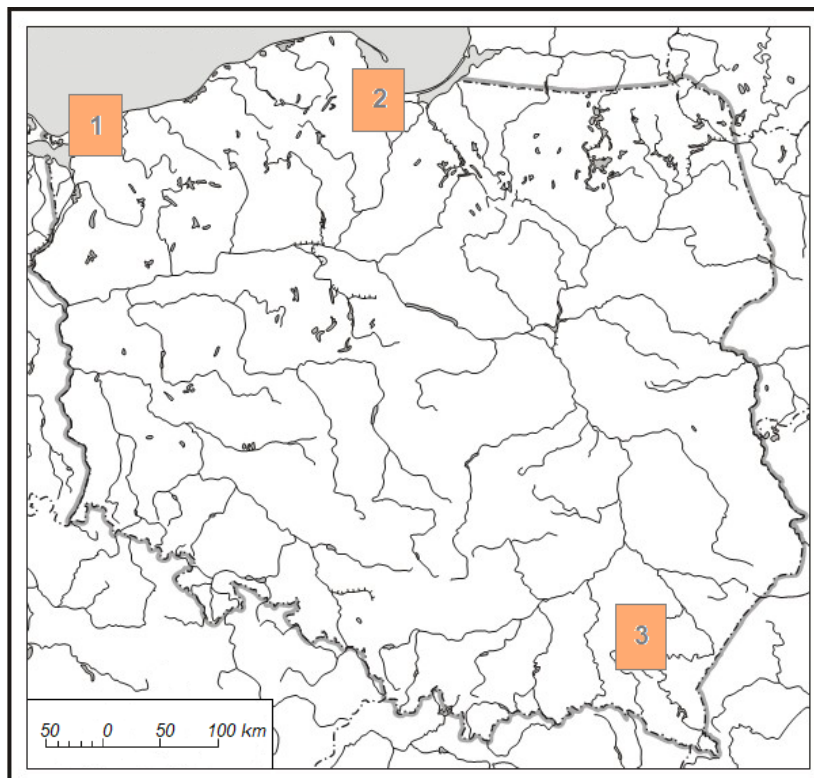
1.
.....
.....
2.
.....
.....

Zadanie 40. /0-1p./

Podaj dwie zmiany w środowisku przyrodniczym Zalewu Wiślanego, które będą skutkiem wybudowania przekopu.

1.
.....
2.
.....

Zadanie 41. /0-2p./

Na mapie zaznaczono 3 porty, których znaczenie wzrosło na skutek napaści Rosji na Ukrainę. Uzupełnij tabelę dostarczając informacji na temat portu.

Lp.	Nazwa miasta portowego	Rodzaj portu <i>/morski, lądowy, lotniczy/</i>	Przyczyna wzrostu znaczenia portu
1.			
2.			
3.			

Zadanie 42. /0-1p./

Źródło: <https://pl.wikipedia.org/wiki/>

Na mapie kolorem czerwonym zaznaczono państwo powstałe w 2008 roku uznane przez Polskę. Podaj jego nazwę i wyjaśnij, dlaczego państwo to jest często uznawane parapaństwem (państwem pozornym)

.....

.....

.....

.....

Zadanie 43. /0-1p./

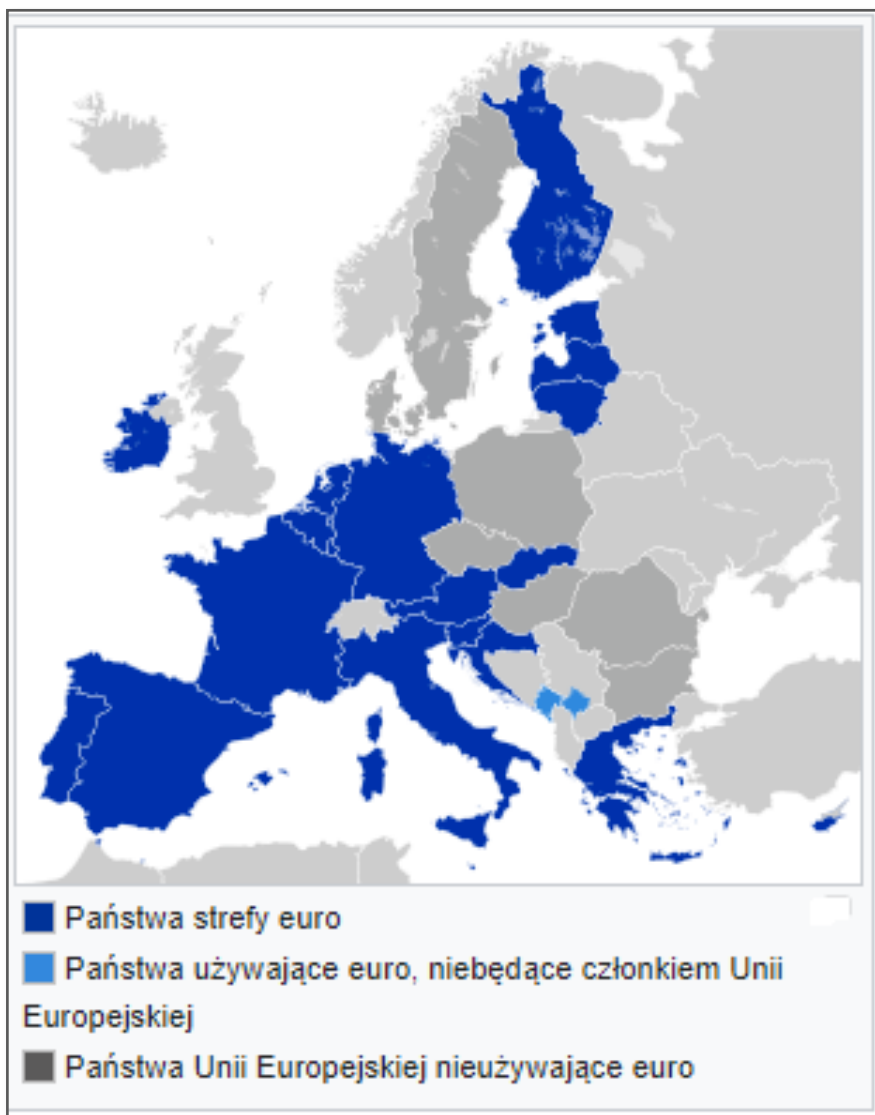
Uzupełnij zdania dotyczące państwa zaznaczonego na mapie w poprzednim zadaniu kolorem czerwonym:

Państwo zaznaczone na mapie utworzyło się z terytorium

Jego mieszkańcy są głównie narodowości i większość

z nich wyznaje

Zadanie 44. /0-1p/

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Strefa_euro

Na mapie wstaw znak „X” na terytorium państwa, które od 1 stycznia 2023 roku przystąpiło do strefy euro i podaj jego nazwę.

.....

Zadanie 45. /0-1p./

Wymień dwie korzyści dla mieszkańców tego państwa, które będą konsekwencją przystąpienia kraju do strefy euro.

1.

2.

Brudnopis: